

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**доктора медичних наук, професора Денисенко Ольги Іванівни –
завідувача кафедри дерматовенерології Буковинського державного
медичного університету МОЗ України на дисертаційну роботу Ал-Омарі
Обадеха Махмуда Ванаса на тему: «Комплексна терапія вогнищевої
склеродермії з корекцією рівнів токсично-метаболических процесів в
організмі хворих», представлену до захисту у разову спеціалізовану
вчену раду ДФ 05.600.054, що утворена згідно наказу ректора ЗВО
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова
№ 59 від 17 червня 2022 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ
ім. М.І. Пирогова № 9 від 16 червня 2022 року з правом прийняття до
розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття
наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона
здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»**

1. Ступінь актуальності обраної теми дисертації.

Тема дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса присвячена актуальній задачі сучасної дерматовенерології – удосконаленню діагностики та підвищенню ефективності лікування пацієнтів із вогнищевою склеродермією. Актуальність проблематики вогнищевої склеродермії визначає значне поширення та тенденція до зростання рівня захворюваності на це захворювання серед населення України, особливо серед осіб активного працездатного віку, а також особливості клінічного перебігу дерматозу – формування стійких плямистих, індуративних та атрофічних змін шкіри, які негативно впливають на психоемоційний стан, працездатність та соціальну активність таких пацієнтів. Все це визначає важливе медико-соціальне значення вогнищевої склеродермії та обґрунтовує актуальність наукових досліджень із вивчення патогенетичних чинників розвитку й перебігу дерматозу та удосконалення способів його лікування.

Не зважаючи на уже проведені наукові дослідження, аспекти етіології та патогенезу вогнищевої склеродермії залишаються остаточно не вивченими. Згідно сучасних даних, вогнищева склеродермія – це багатофакторне

захворювання шкіри, розвитку якого сприяють екзогенні чинники (температурні, хімічні, медикаментозні, інсоляція тощо) та ендогенні механізми – зміни імунної й ендокринної регуляції, розлади мікроциркуляції, порушення обміну речовин тощо. Разом з тим, потребують поглибленого вивчення окремі ланки патогенезу вогнищевої склеродермії, зокрема стан ендотеліальних порушень, прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу та ендогенної інтоксикації у пацієнтів із різним клінічним перебігом дерматозу, визначення яких дало б можливість підвищити рівень діагностики та розробити більш ефективні патогенетично обґрунтовані способи лікування таких пацієнтів.

Зважаючи на вищенаведене, тему дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса, присвяченої підвищенню ефективності лікування вогнищевої склеродермії шляхом застосування комплексної терапії, спрямованої на корекцію виявлених в організмі хворих проявів токсично-метаболических процесів, слід вважати актуальною як у науковому, так і практичному аспектах.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова на тему: «Новітні аспекти діагностики, перебігу та розробка і впровадження у практику сучасних методів комплексного лікування хронічних дерматозів та ПСШ» (номер державної реєстрації 0119U000712), співвиконавцем якої є дисертант.

Дисертаційна робота здобувача виконана на високому науковому та методичному рівні. Вибір й обґрунтування теми дисертації базується на ретельному аналізі сучасних наукових даних, представлених у фахових публікаціях вітчизняних та зарубіжних авторів.

У процесі виконання мети та завдань дисертаційної роботи автором проведено клінічне та лабораторне обстеження достатньої кількості хворих на

вогнищеву склеродермію із застосуванням як стандартних, так і спеціальних методів дослідження (біохімічні, імуноферментні), які є сучасними й високо інформативними, що дозволяють отримати достовірні наукові дані. З метою оцінки результатів наукової роботи проведено порівняльний аналіз результатів власних досліджень з існуючими даними, представленими у сучасних тематичних джерелах літератури.

Результати дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса висвітлено в 6 наукових публікаціях, серед яких 4 статті, з них 3 статті – у фахових виданнях, рекомендованих ДАК МОН України, одна стаття – в іноземному виданні, яке включено у наукометричну базу даних Scopus.

Всі публікації є сучасними науковими працями, які підготовлені на високому науковому рівні відповідно до сучасних вимог щодо опублікування наукових праць у фахових виданнях.

3. Новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса не викликає сумніву і полягає в розширенні знань про механізми розвитку й перебігу вогнищевої склеродермії та розробці нового, більш ефективного патогенетично обґрунтованого способу лікування дерматозу.

На підставі результатів дослідження дисертантом доповнено наукові дані про особливості клінічного перебігу, вікові та гендерні аспекти вогнищевої склеродермії на сучасному етапі.

Уперше у пацієнтів із вогнищевою склеродермією проведено комплексне дослідження рівня маркерів ендотеліальних порушень, ендотоксикозу й прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу та проаналізовано ступінь їх змін залежно від клінічного перебігу дерматозу. Дисертантом встановлено, що у хворих на вогнищеву склеродермію формується несприятливий токсично-метаболічний синдром, який характеризується змінами судиннорухової, проліферативної та адгезивної функції ендотелію судин, про що свідчать виявлені у таких пацієнтів підвищені рівні ендотеліну-1, фактора росту

ендотелію судин А (VEGF-A) та молекули адгезії судинного ендотелію (VCAM-1), а також зростання продуктів ліпопероксидації ліпідів (гідроперекисів ліпідів, дієнових кон'югатів, малонового діальдегіду) та окисної модифікації білків на тлі зниження активності антиоксидантних факторів крові (супероксиддисмутази, глутатіонредуктази, відновленого глутатіону). Уперше у хворих на вогнищеву склеродермію встановлено наявність взаємозв'язку окремих маркерів метаболічних порушень зі ступенем тяжкості клінічного перебігу захворювання, що вказує на вагоме їх значення у патогенезі цього дерматозу.

Уперше на основі одержаних результатів дослідження обґрунтовано та розроблено удосконалений спосіб комплексного лікування хворих на вогнищеву склеродермію, спрямованого на корекцію виявлених у пацієнтів токсично-метаболічних порушень шляхом комбінованого застосування на тлі стандартної терапії ендотеліопротекторного препарату, засобів дезінтоксикаційної й антиоксидантної дії та топічної ферментної терапії, що достовірно підвищує ефективність лікування таких пацієнтів у порівнянні зі стандартною терапією дерматозу.

Результати дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса у повній мірі представлено в 6 наукових публікаціях, серед яких 4 статті, в яких повністю відображено всі наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що впливають із матеріалів дисертаційного дослідження.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, обґрунтовані результатами обстеження достатньої кількості клінічних спостережень – 78 хворих на вогнищеву склеродермію. Відповідно до мети та завдань досліджень автором проведено стандартне клінічне і лабораторне обстеження пацієнтів, а також застосовано спеціальні лабораторні методи дослідження – біохімічні (визначення рівня малонового діальдегіду, гідроперекисів ліпідів, дієнових кон'югатів, карбонільних груп

білків, глутатіону відновленого, активності супероксиддисмутази, каталази, глутатіонредуктази) та імуноферментні (визначення рівнів ендотеліну-1, фактору росту ендотелію судин А (VEGF-A), молекули адгезії судинного ендотелію (VCAM)) з метою оцінки у хворих на вогнищеву склеродермію стану ендотеліальних порушень, ендотоксикозу та змін прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу. Слід зазначити, що всі методи досліджень є сучасними й високо інформативними, які повністю відповідають поставленій меті і задачам наукової роботи. З метою достовірної оцінки результатів обстеження хворих на вогнищеву склеродермію проведено їх порівняльний аналіз з аналогічними показниками у 35 практично здорових осіб подібного віку й статі, які склали контрольну групу.

Для визначення ефективності розробленого автором удосконаленого способу лікування вогнищевої склеродермії проведено порівняльний аналіз динаміки клінічних та лабораторних показників двох груп пацієнтів, які отримали стандартне та розроблене автором комплексне лікування дерматозу.

Обробку й аналіз одержаних результатів досліджень здійснено із застосуванням методів статистичного аналізу з використанням пакетів ліцензованих комп'ютерних програм.

На підставі вище наведеного можна вважати, що всі наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи є достатньою мірою обґрунтованими та достовірними.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Під час виконання поставленого наукового завдання Ал-Омарі Обадех Махмуд Ванас продемонстрував відмінний рівень оволодіння методологією наукової діяльності. Дисертант самостійно на високому науковому рівні провів патентно-інформаційний пошук, здійснив аналіз літературних публікацій, на підставі чого обґрунтував актуальність та доцільність виконання запланованої дисертаційної роботи. Здобувач розробив дизайн дослідження, обстежив достатню кількість пацієнтів, здійснив статистичну

обробку одержаних результатів досліджень, провів їх аналіз та узагальнення. Дисертантом самостійно написано всі розділи дисертації, підготовлено до друку наукові публікації за матеріалами дисертаційної роботи, а також забезпечено впровадження результатами проведених досліджень у практику спеціалізованих медичних закладів.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса мають важливе теоретичне та практичне значення, яке полягає у розширенні знань про патогенетичні механізми вогнищевої склеродермії та розробці удосконаленої патогенетично обґрунтованої комплексної терапії, яка підвищує ефективність лікування дерматозу.

Дисертантом на підставі одержаних результатів досліджень розширено теоретичні знання про роль у патогенезі вогнищевої склеродермії ендотеліальних порушень, ендотоксикозу і прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу, про що свідчать виявлені взаємозв'язки низки показників метаболічних порушень зі ступенем тяжкості клінічного перебігу дерматозу.

Важливе практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса полягає в розробці удосконаленого способу лікування вогнищевої склеродермії, який передбачає корекцію виявлених у пацієнтів проявів токсично-метаболічних порушень шляхом застосування в їх комплексній терапії ендотеліопротекторного препарату, засобів дезінтоксикаційної й антиоксидантної дії та топічної ферментної терапії, результатом чого є підвищення ефективності лікування таких пацієнтів. Водночас дисертантом розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення діагностичних критеріїв різних типів клінічного перебігу вогнищевої склеродермії – вазоспастичного (за вмістом ендотеліну-1), проліферативного (за рівнем фактора росту судинного ендотелію) та адгезивного (за рівнем молекули адгезії – VCAM).

Наведене вище свідчить про важливе теоретичне та практичне значення одержаних дисертантом результатів дослідження.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Зміст і структура дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса відповідають сучасним вимогам щодо оформлення дисертацій. Робота написана українською мовою за традиційною схемою, складається з анотації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення одержаних результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку джерел літератури, додатків. Всі розділи дисертації викладені послідовно, ґрунтовно, у науковому стилі. Загальний обсяг роботи складає 227 сторінок комп'ютерного тексту, з яких основний текст роботи займає 193 сторінки. Зміст роботи ілюструють 65 таблиць та 58 рисунків. Список використаних джерел літератури включає 248 публікацій, з них 68 – кирилицею та 180 – латиницею.

В «Анотації» відображено найбільш вагомі результати дисертаційного дослідження, зроблені акценти на наукову новизну та практичну цінність роботи, наведено список публікацій здобувача за темою дисертації.

У «Вступі» представлено всі необхідні підпункти, зокрема лаконічно висвітлено актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання роботи, відображено її наукове та практичне значення, зазначено особистий внесок здобувача, форми оприлюднення результатів дослідження, кількість публікацій за темою роботи.

У розділі 1 «Огляд літератури», який складається з трьох підрозділів, дисертант наводить сучасні дані про епідеміологічні та етіологічні аспекти вогнищевих форм склеродермії, діагностичні і клінічні їх особливості та сучасні принципи терапії. На підставі аналізу тематичних джерел літератури автор акцентує увагу на невирішені на сьогодні питання щодо діагностики та лікування вогнищевих форм склеродермії, що в цілому обґрунтовує актуальність та доцільність запланованих ним наукових досліджень. Слід зауважити, що при написанні розділу «Огляд літератури» дисертант опрацював значну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних тематичних

публікацій, а проведений ним детальний їх аналіз свідчить про професійну компетенцію здобувача.

У розділі 2 «Матеріали та методи дослідження» представлено дані щодо дизайну дослідження, наведено відомості про критерії включення хворих на вогнищеву склеродермію у дослідження та критерії виключення, а також застосовані методи клінічного і лабораторного обстеження пацієнтів, зокрема біохімічні та імуноферментні для визначення стану ендотеліальних порушень, ендотоксикозу та прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу, а також наведено методи статистичного аналізу даних. Також в цьому розділі детально описано розподіл груп пацієнтів за методами їх лікування та забезпечення вимог біоетики під час проведення дисертаційного дослідження. Одержані автором результати наукової роботи можна вважати цілком достовірними, враховуючи достатню кількість обстежених пацієнтів, використання сучасних інформативних методів їх лабораторного обстеження та застосування сучасних статистичних методів обробки даних.

Результати власних досліджень викладено у наступних 3-х розділах дисертації, а також в обговоренні результатів дослідження.

У розділі 3 «Клінічна характеристика хворих на вогнищеву склеродермію» дисертантом представлено детальну клінічну характеристику 78 обстежених хворих на вогнищеву склеродермію із наведенням гендерних та вікових особливостей дерматозу. Автором зокрема встановлено більш частий розвиток вогнищевої склеродермії у жінок, а також певні вікові особливості захворювання – переважання дерматозу серед чоловіків молодого віку, а серед осіб більш старшого віку – серед жінок, при цьому у більшості – 78,2% обстежених пацієнтів середня тривалість дерматозу на момент первинного звернення становила більше 4 років, що свідчить про запізніле їх звернення за медичною допомогою. Розділ проілюстровано достатньою кількістю таблиць і рисунків, зауважень до його написання немає.

Основні наукові результати роботи представлено у розділі 4 «Роль рівнів токсично-метаболических процесів та дисфункції ендотелію у хворих на

вогнищеву склеродермію». Внаслідок проведених дисертантом досліджень у хворих на вогнищеву склеродермію встановлено істотне підвищення рівня ендотеліну-1 – у 2,4 рази, фактора росту ендотелію судин А (VEGF-A) – у 4,6 рази та молекули адгезії судинного ендотелію (VCAM-1) – у 2,0 рази, що вказує на наявність у таких пацієнтів порушень судиннорухової, проліферативної та адгезивної функції ендотелію. Водночас в обстежених пацієнтів встановлено зростання рівня продуктів ліпопероксидації ліпідів (гідроперекисів ліпідів, дієнових кон'югатів та малонового діальдегіду в 1,2 раза, в 2,2 та 1,7 рази, відповідно), продуктів окисної модифікації білків карбонільних груп (у 2,0 рази) на тлі зменшення активності антиоксидантних факторів крові (глутатіонредуктази, відновленого глутатіону та супероксиддисмутази – в 2,1 рази на 51,0% та 12,6% відповідно), що в цілому свідчить про формування у хворих на вогнищеву склеродермію токсично-метаболічного синдрому.

Дисертантом проведено також аналіз показників ендотеліальних порушень, ендотоксикозу й прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу залежно від статі і віку пацієнтів та клінічних особливостей дерматозу, при цьому встановлено наявність взаємозв'язку окремих маркерів метаболічних порушень зі ступенем тяжкості клінічного перебігу дерматозу, що вказує на їх вагоме значення у патогенезі вогнищеві склеродермії.

Одержані результати дослідження стали патогенетичним підґрунтям для розробки автором практичних рекомендацій щодо діагностичних критеріїв типу клінічного перебігу вогнищеві склеродермії (вазоспастичний, проліферативний, адгезивний), а також розробки удосконаленого способу лікування хворих на вогнищеву склеродермію, спрямованого на корекцію виявлених у пацієнтів токсично-метаболічних порушень.

Практичне значення дисертаційної роботи відображає розділ 5 «Комплексна терапія вогнищеві склеродермії з корекцією рівнів токсично-метаболічних процесів в організмі хворих», в якому представлено вивчення й аналіз ефективності розробленого автором удосконаленого патогенетично обґрунтованого комплексного способу лікування вогнищеві склеродермії,

який базується на додатковому та диференційованому призначенні пацієнтам ендотеліопротекторного препарату із вмістом L-аргініну, сорбенту кремнію діоксиду колоїдного, препарату з антиоксидантною дією – тіоктової кислоти та ультрафонофорезу з гіалуронідазою, спрямованих на корекцію виявлених у пацієнтів токсично-метаболических порушень. Дисертантом доведено, що розроблене комплексне лікування вогнищевої склеродермії є більш ефективним порівняно зі стандартним лікуванням дерматозу, про що свідчить порівняльний аналіз динаміки клінічних та лабораторних показників у пацієнтів, які отримали стандартне (порівняльна група) та комплексне лікування (основна група хворих). Так, у пацієнтів основної групи констатовано більш виразну достовірну корекцію показників токсично-метаболических розладів та підвищення клінічних результатів лікування – збільшення частки осіб, які досягли значного покращення до 80,7% (проти 46,3% – у порівняльній групі) та стійкої клінічної ремісії впродовж року до 70,0% (проти 50,0% у групі пацієнтів, що отримали стандартне лікування).

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» автором поведено підсумковий аналіз та інтерпретацію одержаних результатів роботи, обґрунтовано їх наукове та практичне значення.

Основні результати проведених наукових досліджень стисло представлено у висновках (їх шість), вони повністю відповідають запланованій меті та завданням дисертаційної роботи.

У практичних рекомендаціях наведено розроблене автором доповнення до діагностичної програми щодо хворих на вогнищеву склеродермію та детально описано розроблений автором удосконалений спосіб їх комплексного диференційованого лікування.

Список використаних у дисертації джерел літератури представлений сучасними публікаціями вітчизняних та зарубіжних авторів, які оформлено згідно сучасних вимог.

У підсумку хочу відзначити, що всі розділи дисертації відповідають змісту роботи, написано послідовно та детально. Представлений у розділах

матеріал проілюстрований достатньою кількістю таблиць та рисунків. Наприкінці кожного розділу є коротке резюме із підсумками проведених досліджень та посиланнями на наукові праці, де вони опубліковані.

8. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса мають важливе практичне значення, яке полягає в удосконаленні діагностики та підвищенні ефективності лікування хворих на вогнищеву склеродермію. Результати дисертаційної роботи впроваджено у медичну практику КНП «Вінницький обласний клінічний шкірно-венерологічний центр», КНП «Тернопільський клінічний шкірно-венерологічний диспансер», ОКНП «Чернівецький обласний шкірно-венерологічний диспансер» та КП «Полтавський обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер».

Важливість подальшого використання результатів дисертаційної роботи у практичній діяльності закладів охорони здоров'я обґрунтовує те, що розроблений автором удосконалений спосіб комплексного лікування хворих на вогнищеву склеродермію із застосуванням на базі стандартної терапії ендотеліопротекторного препарату із вмістом L-аргініну, сорбенту кремнію діоксиду, препарату з антиоксидантною дією – тіоктової кислоти та ультрафонофорезу з гіалуронідазою сприяє підвищенню клінічних результатів лікування таких пацієнтів порівняно зі стандартною терапією – збільшує частку осіб, які досягли значного клінічного покращення, зменшення числа вогнищ склеродермічного ураження та стану стійкої клінічної ремісії дерматозу впродовж року, що має важливе медико-соціальне значення.

Результати дисертаційного дослідження Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, можуть бути рекомендовані для використання у навчальній роботі кафедр дерматовенерологічного профілю закладів вищої медичної освіти при висвітленні студентам, лікарям-інтернам та лікарям-слухачам аспектів діагностики та лікування вогнищєвої склеродермії.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Під час рецензування дисертаційної роботи Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса виникли окремі зауваження щодо її змісту та оформлення:

1. Наведені у розділі 2 «Матеріали та методи дослідження» результати визначення середніх значень показників токсично-метаболических процесів у загальної когорти обстежених пацієнтів доречніше було б представити у розділі 4 «Роль рівнів токсично-метаболических процесів та дисфункції ендотелію у хворих на вогнищеву склеродермію».

2. У тексті дисертації зустрічаються поодинокі орфографічні помилки та стилістичні погрешності.

Разом з тим, вказані зауваження не носять принципового характеру, стосуються лише змісту та оформлення дисертації і не знижують її наукового та практичного значення в цілому.

У процесі рецензування дисертації в плані наукової дискусії до автора виникли наступні запитання:

1. Які з досліджуваних у хворих на вогнищеву склеродермію показників токсично-метаболических процесів та дисфункції ендотелію, згідно одержаних Вами результатів, мають найбільш інформативне діагностично-прогностичне значення на ранніх (до 2 років) та пізніх (більше 2 років) стадіях дерматозу?

2. Чим був обґрунтований вибір саме препаратів L-аргініну та тіоктової кислоти для включення в комплексне лікування хворих на вогнищеву склеродермію з метою корекції виявлених у них токсично-метаболических процесів та дисфункції ендотелію?

10. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Рукопис дисертації Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса на тему: «Комплексна терапія вогнищеві склеродермії з корекцією рівнів токсично-метаболических процесів в організмі хворих» було перевірено на ознаки плагіату за допомогою програми Unichек, при цьому рівень оригінальності тексту склав 92,7%. У процесі вивчення дисертаційної роботи та наукових публікацій

дисертанта ознак плагіату чи фальсифікування даних не виявлено. Усі наведені автором дані та висловлювання в огляді літератури та тексті дисертації мають посилання на відповідні наукові публікації, які коректно позначено у списку використаних джерел літератури, або відображають результати власних досліджень із посиланням на відповідні власні публікації.

Отже, дисертаційна робота Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса є самостійною оригінальною працею, що не містить порушень академічної доброчесності.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса на тему: «Комплексна терапія вогнищевої склеродермії з корекцією рівнів токсично-метаболических процесів в організмі хворих», яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є самостійною завершеною науковою працею, яка вирішує важливу науково-практичну задачу сучасної медицини щодо удосконалення діагностики та підвищення ефективності лікування хворих на вогнищеву склеродермію шляхом застосування комплексної терапії, спрямованої на корекцію виявлених ендотеліальних, ендотоксичних та прооксидантних метаболических порушень у таких пацієнтів.

За актуальністю теми, обсягом та методологічним рівнем проведених досліджень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та повнотою висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях дисертаційна робота Ал-Омарі Обадеха Махмуда Ванаса на тему: «Комплексна терапія вогнищевої склеродермії з корекцією рівнів токсично-метаболических процесів в організмі хворих» у повній мірі відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та оформлена відповідно

до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент

Завідувач кафедри дерматовенерології
Буковинського державного медичного
університету МОЗ України,
доктор медичних наук, професор

Ольга ДЕНИСЕНКО